

Jaarcongres LVB

In de afgelopen jaren is de problematiek van kinderen, jongeren en volwassenen met een licht verstandelijke beperking (LVB) en gedragsproblematiek scherper in beeld gekomen. Er zijn ongeveer 2,2 miljoen Nederlanders met zwakbegaafdheid (IQ tussen de 70 en 85). Wanneer er ernstige problemen zijn met sociale redzaamheid worden zij soms licht verstandelijk beperkt genoemd.

Daarnaast is de problematiek van kinderen, jongeren en volwassenen met een licht verstandelijke beperking (LVB) steeds complexer geworden. Die problemen zijn lastig te herkennen en te beoordelen en omdat mensen met een LVB zichzelf vaak overschatten en niet willen onderdoen voor anderen, hebben ze de neiging zorg en ondersteuning te mijden. Ook de omgeving overschat deze groep dikwijls, met als gevolg dat mensen met een LVB worden overvraagd. Gevolg is dat er nog meer problemen en frustraties ontstaan die uiteindelijk tot gedrags- of verslavingsproblemen of zelfs tot criminaliteit kunnen leiden.

Het is aan de professionals in het sociale domein zoals zorg, onderwijs, rechterlijke macht om kinderen en jongeren te begeleiden in ontwikkeling, het leven op school en thuis. Om er samen voor te zorgen dat zij de juiste keuzes maken om op het rechte pad te blijven. Door onderzoek en praktijkervaring is er steeds meer bekend over ontwikkelingen van individuen, methodieken en samenwerking die kunnen zorgen voor snellere signalering en betere begeleiding. Tijdens het Jaarcongres LVB komen professionals bijeen om kennis op te doen en ervaringen te delen. Verschillende onderwerpen met betrekking op LVB of indirect in relatie met LVB staan, worden behandeld in lezingen of interactieve workshops.

Wij heten u graag van harte welkom op deze informatieve en inspirerende dag!

Programma

9.00 uur Registratie en ontvangst

U ontvangt van ons een naambadge en congresstas met schrijfmateriaal. De koffie staat voor u klaar en de informatiemarkt is geopend.

9.50 uur Opening door de dagvoorzitter

Dr. Karlijn Vermeulen, kinder- en jeugdpsychiater en klinisch onderzoeker, Karakter & het Radboudumc.

10.00 uur Triple problematiek: complexe problematiek én complexe zorg

Dr. Neomi van Duijvenbode, Psycholoog i.o.t. GZ-psycholoog / Cognitief gedragstherapeut i.o.

Behandeling en Begeleiding Ambulant Enschede. Deeltijdbehandeling Enschede. Tevens

senior onderzoeker, Centrum Verslaving & LVB.

Als professional in de zorg staat u voor goede behandeling en begeleiding van cliënten. Maar wat nou als de problematiek van de cliënt niet in bestaande protocollen past? Bij veel cliënten is er namelijk sprake van complexe problematiek. Triple problematiek is hier een voorbeeld van: een combinatie van psychische klachten, verslaving en een verstandelijke beperking. Voor deze cliënten zijn standaard behandelingen minder geschikt. Deze cliënten vragen meer van ons. Maatwerk! Maar wat werkt er nu eigenlijk...?

10.30 uur Jongeren met een LVB online; Van Grand Theft Auto tot Loverboy

Wat kunnen we als opvoeders en professionals leren van het internetgedrag van jongeren met een LVB?

Mr. Rogier de Groot MSc, promotie-onderzoeker, Open Universiteit en Lectoraat LVB en jeugdcriminaliteit, Hogeschool Leiden.

Jongeren met een LVB lijken door hun verminderde cognitieve en sociaal adaptieve vermogen extra kwetsbaar in de virtuele wereld, al is daar wetenschappelijk gezien weinig over bekend. Promotieonderzoeker Rogier de Groot heeft de afgelopen vier jaar meer zicht gekregen op het onlinegedrag van deze jongeren en hoe ze hierin worden begeleid. Rogier zal betogen dat we veel kunnen leren van de ervaringen van de jongeren zelf en dat we ons virtueel meer met hen verbonden moeten gaan voelen om de kwaliteit van de zorg en uiteindelijk het welzijn van de jongeren naar een hoger niveau te kunnen tillen.

11.00 uur Ochtendpauze

11.30 uur Genetische ontwikkelingen, psychiatrie en verstandelijke beperkingen: nog nieuws?

Dr. Karlijn Vermeulen, kinder- en jeugdpsychiater en klinisch onderzoeker, Karakter & het Radboudumc.

Nieuwe ontwikkelingen gaan altijd hard. Welke belangrijke studies verschenen er in de afgelopen periode op het gebied van LVB, psychiatrie en genetica? Daar wordt bij stil gestaan. Enkele nieuwe genetische syndromen, diagnostische testen en voorspellers voor psychiatrische ontregeling passeren de revue. Maar ook de invloed van stress op je DNA komt aan de orde, net als speerpunten in de behandeling met medicatie en begeleiding van LVB-gezinnen, die in de afgelopen periode in onderzoek werden bewezen.

12.00 uur 'Criminaliteit en LVB: Je gaat het pas zien, als je het doorhebt'

Mathijs Zwinkels, oprichter 'Universiteit van de Straat'.

In hoeverre is het voor u van belang om te weten of uw cliënt betrokken is bij criminele activiteiten? Wat kunt u doen om dat te signaleren? Zijn er überhaupt bepaalde gedragingen en uiterlijke kenmerken op basis waarvan u dat kunt afleiden? Helaas is er geen eenduidig profiel van een crimineel en een bijbehorende checklist beschikbaar. Toch zijn er bepaalde zaken waar u op kunt letten. Maar wat als u dan een duidelijk vermoeden heeft van dat uw cliënt verkeerd bezig is? Hoe en met wie dient dit bespreekbaar gemaakt te worden? Het is van belang dat dit op een constructieve wijze gebeurt; veilig voor u en veilig voor de cliënt.

12.30 uur Lunchpauze

In de foyer wordt u een gevarieerde lunch geserveerd.

13.30 uur Eerste deelsessieronde

Tijdens dit congres bezoekt u tweemaal een deelsessie. U heeft keuze uit 12 deelsessies, een overzicht hiervan vindt u op de pagina [deelsessies](#). Bij aanmelding ontvangen wij graag voor beide rondes een eerste voorkeur en een reserve keuze. Op basis van alle voorkeuren maken wij een ronde-indeling en laten wij u weten voor welke sessies u bent ingedeeld.

14.45 uur Middagpauze

15.15 uur Tweede deelsessieronde

16.30 uur Hapje & drankje

Deelsessies

Tijdens dit congres bezoekt u in twee rondes een deelsessie. Bij uw aanmelding kunt u voor iedere ronde een voorkeur en een reservekeuze opgeven. U heeft keuze uit 12 verschillende deelsessies.

1. Time of your life - Proeftuin maatschappelijke diensttijd voor kwetsbare jongeren

Asisa Spaans – Boujahma MBA, Adviseur / Projectleider Time of Your Life, Expertisecentrum William Schrikker Groep en een ervaringsdeskundige/deelnemende jongere.

Werkvorm: Presentatie.

Doelgroep: (Jeugd)zorgmedewerkers, beleidsmedewerkers, gemeenten.

Leeftijdscategorie: Jeugd 18-/18+.

Leerdoelen: Oplossingsgericht kijken en denken over de mogelijkheden van jongvolwassenen met een LVB.

Time of Your Life is een proeftuin binnen het Actieprogramma Maatschappelijke Diensttijd (MDT). De proeftuin is een initiatief van vijf landelijke organisaties: Expertisecentrum William Schrikker, TOP-groep, MVO-Solutions, Workbookers en Kuseema en wordt gesubsidieerd door ZonMw.

Binnen Time of Your Life is vanaf de start van het traject aandacht voor jongeren met een LVB. Waar droomt hij of zij van? Wat willen de jongeren bereiken en wat zijn hun talenten? De jongeren worden aan een trainer gekoppeld en samen zoeken zij naar een werkervaringsplek. Hier krijgen zij de kans zich te ontwikkelen en werken doelgericht aan hun toekomst. Op dit moment zijn er zo'n 22 jongeren volop aan de slag. Het project loopt tot september 2020.

2. Een Virtual Reality Ervaring over LVB

Nic Drion, Senior adviseur en Socioloog, Expertisecentrum William Schrikker.

Werkvorm: Presentatie.

Doelgroep: Hulp- en dienstverleners die jongeren en volwassenen met een LVB tegenkomen.

Leeftijdscategorie: Alle leeftijden.

Leerdoelen: Meer inzicht in hoe het is om een LVB te hebben.

Hoe is het om een licht verstandelijke beperking te hebben? Hoe ervaar je dan de wereld om je heen, die zo snel en complex is? Via Virtual Reality (VR) kruipen hulp- en dienstverleners in de huid van iemand met een licht verstandelijke beperking. Met een bril en een koptelefoon op ervaar je hoe dat is. Je ervaart de frustraties, de machteloosheid en het gevoel 'dom' te zijn en niet te kunnen voldoen aan de verwachtingen van de samenleving.

Het Expertisecentrum is nauw betrokken geweest bij de inhoudelijke ontwikkeling van deze VR en verzorgt de projectleiding in opdracht van het Ministerie van Justitie en Veiligheid. Na een groot aantal oefensessies met de VR bij diverse instellingen (o.a. Middin, de Raad voor de Kinderbescherming, Verslavingsreclassering, het OM en de Politie), kan de komende periode worden beoordeeld hoe deze VR het beste kan worden ingezet voor professionals in de hele keten.

3. Ervaar LVB en psychiatrie

Heleen Drapers, gedragsdeskundige/psycholoog MEE Den Haag.

Werkvorm: workshop.

Leerdoelen: U gaat naar huis met nieuwe inzichten over het herkennen van mensen met een LVB en praktische tips in de omgang die direct toepasbaar zijn in de praktijk.

Doelgroep: Professionals werkzaam in/bij jeugdzorg, welzijn, GGZ, (speciaal) onderwijs, verslavingszorg, politie, reclassering, gemeente en rechterlijke macht.

Leeftijdscategorie: Alle leeftijden.

Tijdens deze praktische workshop ervaart u hoe het is om je staande te moeten houden met een LVB en psychiatrische problematiek. U gaat zelf ervaren en inzien hoe (onnodig) ingewikkeld deze maatschappij soms is en welke emoties dit kan oproepen. U gaat naar huis met nieuwe inzichten en praktische tips die direct toepasbaar zijn in de praktijk.

Niemand weet beter dan een ervaringsdeskundige wat in het dagelijks leven wel en niet werkt. MEE werkt daarom in haar workshops vaak samen met mensen met een lichte verstandelijke beperking die opgeleid zijn om hun ervaringen te delen. Zij geven de deelnemers een uniek inzicht in hun dagelijkse praktijk en problemen.

4. Regieversterken bij LVB

Willemijn Berssenbrugge-Leliveld, MSc., orthopedagoog-generalist, gedragsdeskundige bij Humanitas DMH. Auteur van het nog te verschijnen boek Regieversterkend handelen voor mensen met een verstandelijke beperking.

Drs. Elena Carmona van Loon, trainer, orthopedagoog-generalist, auteur van Regieversterkend handelen en Regieversterkend leiderschap en het nog te verschijnen boek Regieversterkend handelen voor mensen met een verstandelijke beperking.

Werkvorm: Interactieve lezing.

Leerdoelen:

- Deelnemers weten wat de voorwaarden zijn om regie te kunnen versterken bij LVB.
- Deelnemers weten hoe je kunt werken met regiefuncties.
- Deelnemers kennen de drie principes van regieversterkend handelen.
- U bent zich bewust van uw rol en invloed bij het Regie versterken bij mensen met LVB

Doelgroep: Iedereen die werkt met mensen met LVB.

Leeftijdscategorie: Alle leeftijden.

In de meeste visie- en beleidsstukken staat beschreven dat men regie bij LVB belangrijk vindt, maar hoe doet u dat nu in de praktijk?

Tijdens deze interactie lezing gaan de sprekers in op het belang van meedoen in de maatschappij en blijven leren en ontwikkelen. Tevens bespreken zij hoe u dat concreet kunt doen, waar uw invloed ligt en mensen met een LVB hierbij kunt ondersteunen en betrekken.

5. LVB-ers in de groep; dynamiek of dynamiet?

Aswintha Mandemaker, trainer en (team)coach, Profila Zorg en auteur van het boek 'Groepsdynamiek in de verstandelijk gehandicaptenzorg'.

Nadine de Wit, orthopedagoog en gedragsdeskundige, Profila Zorg.

Werkvorm: interactieve workshop

Leerdoelen: volgt nog

Doelgroep: volgt nog

Leeftijdscategorie: volgt nog

Veel mensen met een licht verstandelijke beperking wonen in groepen en die groep beïnvloedt hun gevoel van welzijn en hun ontwikkelmogelijkheden. Begeleiders en gedragsdeskundigen hebben de opgave om de groep als geheel en de individuele cliënt daarbinnen te begeleiden. In de praktijk kan dat een hele opgave zijn en voelt de dynamiek wel eens als dynamiet. Het helpt enorm als u dan terug kunt vallen op interventies. Interventies die u helpen te analyseren en proactief het groepsklimaat te verbeteren of bevorderen. En interventies die u kunt inzetten op het moment dat de vlam in de pan dreigt te slaan of is geslagen. In deze interactieve workshop onderzoeken we:

- hoe u meer zicht kunt krijgen op de dynamiek tussen LVB-ers in een groep
- welke factoren invloed hebben op het groepsklimaat
- een aantal interventies die u kunt inzetten

6. Kom van je eiland af

Linda Lai, coördinator arbeid en scholing, Stichting Reik.

Werkvorm: Lezing / Presentatie (kennisoverdracht)

Leerdoelen:

- Het belang om mee te doen in de samenleving.
- Wat het voor een samenleving betekent wanneer we een grote groep mensen uitsluiten op de arbeidsmarkt
- Medewerkers in de zorg moeten meer kennis hebben van de mogelijkheden, wet- en regelgeving ten aanzien van arbeidsparticipatie en onderwijs om zo mee te kunnen denken met onderwijsinstellingen, re-integratie, gemeenten en UWV
- Vanuit de zorg hebben wij de sleutel tot succesvolle(re) arbeidsparticipatie voor mensen met een licht verstandelijke beperking

Doelgroep: Professionals die werken in de zorg.

Leeftijdscategorie: 16 tot 27 jaar.

Als zorgprofessionals zitten we vaak op een eiland, het zorgeland. Vanuit de zorg zijn wij niet gewend om samen te werken met gemeenten en onderwijsinstellingen (het ambtelijke en onderwijs-eiland). De kennis van pedagogisch medewerkers op het gebied van bijvoorbeeld passend onderwijs, bab-indicatie, beschut werk, wajong etc. is vaak zeer beperkt waardoor we cliënten niet de juiste ondersteuning bieden, er te lang aangemodderd wordt in niet passende trajecten, de cliënten kansen en mogelijkheden mislopen met teleurstelling of 'thuiszitten' tot gevolg.

Wij komen vaak pas in contact met gemeente of scholen wanneer er iets goed mis is met een van de cliënten, niet om samen te werken. Juist deze cliënten hebben onze bemoeienis en ondersteuning nodig ten aanzien van arbeidsparticipatie en onderwijs!

Reik is gaan werken met een Aandachtsfunctionaris Arbeid en Onderwijs (een bijgeschoolde pedagogisch medewerker op het gebied van werk en school) op elke locatie. Hierdoor ontstaat meer kennis ten aanzien van dit belangrijke onderwerp op elke locatie, meer aandacht voor het belang van arbeidsparticipatie, een betere ondersteuning van de jongere. Hierdoor kan er vanuit de samenwerking beter maatwerk worden geboden en heeft de aandachtsfunctionaris voor korte lijnen met het externe werk- en schoolgerelateerde netwerk gezorgd. Werken met vaste contactpersonen (een sterk netwerk) bij gemeente, re-integratie en onderwijsinstellingen opent deuren, zorgt voor ontzetting en bereidheid tot samenwerken en zorgt voor de onmisbare korte lijnen waardoor u vroegtijdig kunt signaleren én problemen nog kunt oplossen voordat ze te groot zijn. Hierdoor zijn cliënten duurzamer en gelukkiger aan het werk op de best passende arbeidsplek.

7. Inclusief burgerschap van mensen met LVB

Drs. Jaap Olthof, docent sociologie en PhD onderzoeker, Hanzehogeschool Groningen/ Universiteit van Amsterdam.

Ervaringsdeskundige met een LVB.

Werkvorm: Lezing / Presentatie (kennisoverdracht).

Leerdoelen: De participanten leren:

- lichte verstandelijke beperkingen als relationele, sociale beperkingen te zien
- begrijpen hoe mensen met lichte verstandelijke beperkingen informele en meer formele relaties interpreteren, aangaan, waarderen en inzetten.
- inclusief burgerschap te zien als een antagonistisch proces.

Doelgroep: Social workers in brede zin, mensen met verstandelijke beperkingen, ervaringsdeskundigen, wmo-consulenten, onderzoekers.

Leeftijdscategorie: Volwassenen (18 jaar en ouder).

Mensen met lichte verstandelijke beperkingen (LVB) vragen in toenemende mate om zorg. Met regelmaat wordt deze toename in onderzoeksrapporten verklaard door een 'toenemende complexiteit' van de samenleving. Wat betekent dit eigenlijk? Wordt het moeilijker om mee te doen, je te verbinden of ergens bij te horen in de huidige samenleving?

De ervaringen van mensen met LVB en de betekenissen die zij geven aan dagelijkse participatie staan centraal in mijn etnografisch promotieonderzoek. Daarbij is voornamelijk gekeken naar alledaagse participatie in het publieke domein zoals boodschappen doen, reizen, contact met anderen of het uitoefenen van hobby's of sporten. De resultaten bieden inzicht in hoe inclusie en exclusie met regelmaat hand in hand gaan en de mechanismen die hier een rol in spelen. Maar ook biedt het inzicht in hoe mensen met LVB relaties interpreteren, aangaan, waarderen en inzetten.

In deze sessie willen we u meenemen in de ervaringen van mensen met LVB. We kijken naar waar het lukt om aansluiting te vinden en waar dat lastiger gaat, in hoe relaties een rol spelen in dagelijkse participatie en hoe het label 'LVB' wordt ervaren. Naast dat ervaringsdeskundigen met lichte verstandelijke beperkingen actief deelnemen is in deze sessie ruimte voor de uitwisseling van ervaringen en ideeën.

8. Verklaringsmodel voor delictgedrag bij jongeren met een LVB

Brenda Riegman, adviseur, VanMontfoort.

Bodile Gerrits, orthopedagoog/teamcoach, Jan Arends.

Werkvorm: Lezing / Presentatie (kennisoverdracht)

Leerdoelen: Deelnemers hebben kennis over de SIV en hebben handreikingen gekregen om de sociale probleemoplossingsvaardigheden van jongeren met een LVB te verbeteren.

Doelgroep: Professionals die werken met jongeren met een LVB.

Leeftijdscategorie: Jeugd (12 tot 18 jaar).

Bij jongeren met een licht verstandelijke beperking is sprake van o.a tekorten in de sociale probleemoplossingsvaardigheden. Onderzoek toont aan dat het trainen van de sociale informatieverwerking (SIV) de sociale probleemoplossende vaardigheden verbetert (O'Reilly, Lancioni, Sigafoos, Green, et al., 2004; O'Reilly, Lancioni, Sigafoos, O'Donoghue, et al., 2004) en dat agressief gedrag bij personen met een LVB afneemt (Taylor, Novaco, Gilmer & Robertson, 2004). Voor het verbeteren van de sociale probleemoplossingsvaardigheden wordt in So-Cool (leerstraf) gebruik gemaakt van verschillende cognitief-gedragstherapeutische methoden en technieken met behulp van het SIV-model. De stappen van de sociale probleemoplossing zijn voor de jongere bij So-Cool vereenvoudigd tot Stop!, Denk, Doe. In de deelsessie wordt dit verklaringmodel uitgelegd en via interactief overleg handreikingen gedaan om dit model zelf toe te passen in begeleiding van jongeren met een LVB.

9. Dakloos, LVB en weer zelfstandig leren wonen

Monica Quist, GGZ specialist en trainer CGB, Kessler Stichting.

Sylvia Romijn, trajectregisseur, Kessler Stichting.

Durske Wijgergangs, beleidsmedewerker, Kessler Stichting.

Werkvorm: Lezing / Presentatie (kennisoverdracht)

Leerdoelen:

- Wat zijn de succesfactoren en (doorlopende) aandachtspunten bij een nieuwe innovatieve voorziening?
- Wat zijn de succesfactoren en (doorlopende) aandachtspunten bij begeleiding aan deze specifieke doelgroep?
- Op welke wijze kunt u in beperkte begeleidingsuren wel zorg op maat bieden?

Doelgroep: Professionals die begeleiding bieden aan LVB cliënten in MO, BW, GGZ, welzijn en wijkteams.

Leeftijdscategorie: Volwassenen (23 jaar en ouder).

De Kessler Stichting is een maatschappelijke zorgorganisatie voor kwetsbare mensen binnen Den Haag. Bij ca. 26% is mogelijk sprake van LVB, (i.c.m. GGZ-problematiek)

Binnen de Kessler Stichting is men gaan nadenken hoe zij deze cliënten betere opvang/doorstroom kunnen aanbieden. De reguliere voorzieningen sluiten vaak onvoldoende aan bij het vaardigheidsniveau van deze cliënten.

De Kessler Stichting heeft een beschermd-zelfstandige woonvoorziening opgezet, waar cliënten met lvb samenwonen. De opvang wordt gefinancierd vanuit de wmo.

Deze constructie maakt het mogelijk dat deze cliënten niet in een reguliere 24-uurs beschermd wonen voorziening verblijven. Cliënten huren zelfstandig in een groepswoning met begeleiding. Zij regelen onderling veel zelf en krijgen volgens een vaste structuur begeleiding. Inzet is dat cliënten uit kunnen stromen naar een zelfstandige woonvorm, met ambulante begeleiding.

De Kessler stichting heeft ook een aparte noodopvanglocatie voor dakloze cliënten opgezet, waar mensen met en zonder lvb samen verblijven. De gedachte hierachter is dat beide doelgroepen elkaar ondersteunen in hun herstel en aanleren van (woon)vaardigheden. In de workshop willen de sprekers graag vertellen op welke manier deze voorzieningen tot stand zijn gekomen i.s.m. de ketenpartners. Ook willen zij u meer vertellen over hun begeleidingsmethodiek, competentiegericht begeleiden.

10. Perspectiefproject voor leerlingen met een LVB

Hanneke de Jong, onderwijsspecialist/ projectleider Perspectiefproject, Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs regio Leiden.

Chantal Neijs, leraar Perspectiefklas.

Monique Welling, leraar Perspectiefklas.

Werkvorm: Best-practice.

Leerdoelen:

- informatie krijgen over de verschillende activiteiten van het project
- uitwisselen toepasbaarheid van de activiteiten in de eigen regio
- uitwisselen ervaringen samenwerking onderwijs en zorg
- meedenken over haalbaarheid en risico's van dit soort projecten
- meedenken en tips voor het vervolg van het project

Doelgroep: Leraren, intern begeleiders, jeugdzorg professionals, GGZ.

Leeftijdscategorie: Groep 3-8 basisschool.

In 2017 hebben 7 Leidse scholen de koppen bij elkaar gestoken en een pilotproject opgezet gericht op het verbeteren van het perspectief van leerlingen met een LVB in het BaO.

Het project richt zich op de driehoek leerling, ouder en leraar. De activiteiten zijn dit schooljaar van start gegaan en bestaan uit een Perspectiefklas voor leerlingen, ouderbijeenkomsten en coaching voor de leraren. In de Perspectiefklas ligt de nadruk op het verbeteren van de Executieve functies en het zelfvertrouwen door succeservaringen tijdens praktisch leren. De ouderbijeenkomsten zijn gericht op versterken van kennis en de opvoedvaardigheden. De leraren krijgen meer kennis en kunnen beter tegemoetkomen aan de ondersteuningsbehoeften van deze leerlingen.

De pilot loopt 2 jaar en wordt gefinancierd door de gemeente Leiden, fonds 1818, twee schoolbesturen in de regio: SCOL en PROO Leiden en PPO-regio Leiden.

Tijdens deze sessie wordt een film vertoond die een indruk geeft van het totale project. Vervolgens wordt er meer verteld en getoond over de specifieke activiteiten: de Perspectiefklas, de ouderbijeenkomsten en de coaching van leraren.

De sessie wordt afgesloten met uitwisseling van ervaringen/toepassingsmogelijkheden en tips en tops ten aanzien van het project.

11. Stress- en agressieregulatie bij mensen met LVB via muziektherapie en psychomotorische therapie

Martina de Witte, MA, NMT, docent muziektherapie en coördinator onderzoek bij de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen.

Promotieonderzoek gericht op effecten van muziekinterventies op stressreductie bij mensen met LVB, Universiteit van Amsterdam.

Tina Bellemans, MSc, Christelijke Hogeschool Windesheim, lectoraat Bewegen, Gezondheid en Welzijn & Radboud Universiteit, Behavioural Science Institute. Promotie gericht op effect van PMT bij LVB en agressieproblemen

Werkvorm: Lezing / Presentatie (kennisoverdracht).

Leerdoelen:

- De deelnemer vergroot zijn/haar kennis m.b.t. de effecten van ervaringsgerichte interventies bij mensen met LVB, met als vertrekpunt muziek- en bewegingsinterventies.
- De deelnemer krijgt nieuwe inzichten over de inzet van muziek en beweging voor spanning- en agressieregulatie bij mensen met LVB.
- De deelnemer krijgt nieuwe inzichten in het omgaan met spanning/agressie bij mensen met LVB.

Doelgroep toehoorders: Onderzoekers, docenten, begeleiders en therapeuten.

Leeftijdscategorie: Niet leeftijd gebonden.

Muziek en bewegen zijn erg toegankelijk en laagdrempelig om in te zetten bij mensen met een licht verstandelijke beperking. In therapeutische context zien we dat muziektherapie en psychomotorische therapie veelvuldig worden ingezet met name bij stress/spanningsklachten en bij boosheid en/of agressief gedrag. Centraal bij deze twee therapeutische benaderingen staat dat het ervaringsgerichte karakter van de behandeling: "leren door doen", goed aansluit bij de doelgroep. In deze deelsessie zal dan ook ingegaan worden op zowel de wetenschappelijke inzichten als de praktische toepassing van deze behandelvormen binnen deze doelgroep. Tevens behandelen de sprekers de effecten van muziektherapie, de relatie tussen muziek en spanning/stress vermindering, en geven handvatten met betrekking tot hoe muziek laagdrempelig in te zetten is binnen de behandeling/begeleiding van mensen met LVB. In deze presentatie zullen tenslotte de inzichten over de PMT-behandeling bij deze doelgroep, verkregen uit de literatuur én de praktijk, belicht worden. Het 'hoe, wat en waarom' zal worden toegelicht en als laatste wordt er stilgestaan bij het belang van effectmeting van PMT en de uitdagingen die hiermee in de praktijk gepaard gaan.

12. Kwaliteit in beeld: van individueel gesprek tot jaarverslag

Margriet Peters, MSc., onderzoeker/adviseur, Praktikon.

Nina Esmeijer, MSc., onderzoeker/adviseur, Praktikon.

Werkvorm: Lezing / Presentatie (kennisoverdracht).

Leerdoelen: Kennismaken met het gebruik van cliëntervaringen binnen een organisatie op cliënt-, team- en organisatieniveau.

Doelgroep: kwaliteitsmedewerkers, begeleiders, gedragswetenschappers en beleidsmedewerkers van zorginstellingen.

Leeftijdscategorie (op welke leeftijd heeft de deelsessie betrekking?): Niet leeftijd gebonden.

Hoe kunt u een dialogisch instrument gebruiken om cliëntervaringen te verzamelen en tot verbeteringen te komen op cliënt-, team- én organisatieniveau? *Ben ik Tevreden?* is een laagdrempelig instrument waarmee de kwaliteit van bestaan en cliëntervaringen van mensen met een (verstandelijke) beperking in kaart worden gebracht, én verbeterd kunnen worden. Het gesprek wordt gevoerd aan de hand van de acht levensdomeinen van Schalock: Lichamelijk welbevinden, Psychisch welbevinden, Persoonlijke ontwikkeling, Zelfbepaling, Interpersoonlijke relaties, Deelname aan de samenleving, Materieel welbevinden en Rechten. Bij ieder domein worden acties 'Ga ik mee door' en 'Ga ik wat aan doen' geformuleerd die direct tot verbetering aanzetten.

Tijdens de deelsessie wordt aan de hand van voorbeelden inzichtelijk gemaakt op welke manier verzamelde gegevens uit een cliëntervaringsgesprek kunnen leiden tot verbetering op cliënt-, team- en organisatieniveau. Op cliëntniveau zal gekeken worden naar het nut van een dialogisch gesprek en het formuleren van acties voor in de dagelijkse praktijk. Die acties kunnen in het team door middel van Teamleren op een efficiënte manier worden besproken: teamleden leren van elkaar aan de hand van casussen uit de praktijk. Tot slot worden er voorbeelden gegeven van het gebruik van de resultaten op team- en organisatieniveau. Door patronen te zoeken in antwoorden op open vragen wordt inzicht verkregen in welke thema's er leven bij cliënten binnen een organisatie. De deelnemers van de sessie worden uitgenodigd om samen na te denken over hoe de resultaten kunnen leiden tot verbeterpunten op alle niveaus.

Jaarcongres LVB

Voorwaarden

Organisatie

Het Jaarcongres LVB is ontwikkeld in samenwerking met Uitgeverij SWP en tijdschrift SoziO. De organisatorische verantwoordelijkheid is in handen van congresbureau Logacom in Amsterdam.

Datum en plaats

Het congres vindt plaats op dinsdag 17 september 2019 in Nieuwe Buitensociëteit te Zwolle, Stationsplein 1, 8011 CW Zwolle, www.regardz.nl.

Inschrijvingsvoorwaarden

Deelname aan dit congres bedraagt € 289,00 excl. BTW en is inclusief lunch, consumpties en congresmateriaal. U kunt zich inschrijven via het [online aanmeldingsformulier](#) op deze website www.lvbcongres.nl. Na ontvangst van uw aanmelding sturen wij u een bevestiging en factuur voor de betaling van deelnamekosten.

Algemene Voorwaarden

Bij aanmelding zijn de algemene voorwaarden van Logacom van kracht. Hiervoor verwijzen wij u naar www.logacom.nl.

Kortingsregelingen

EARLY BIRD korting: snelle beslissers ontvangen ruim 10% korting op de deelnamekosten, EARLY BIRD prijs is €250,00 excl. btw. *Voorwaarde is dat de aanmelding uiterlijk 1 juli 2018 online is ingevoerd*

Meerpersoonskorting: bij meerdere deelnemers uit dezelfde instelling/organisatie krijgt de tweede persoon 5% korting en de derde en alle volgende personen 10% korting op congresdeelname. *Voorwaarde is dat het factuuradres voor alle deelnemers gelijk is.*

Studentenkorting: studenten hebben recht op € 59,- korting. *Voorwaarde is dat er bij de aanmelding een leesbare kopie van de collegekaart wordt gevoegd.*

SoziO-abonnees: ontvangen € 30,- korting op hun deelname. *Voorwaarde is opgave van uw abonneenummer, dat hebben wij nodig om uw korting te kunnen verwerken. Het nummer kunt u vinden op de adresdrager op de seal van het tijdschrift.*

Kortingen kunnen, behalve de meerpersoonskorting, niet met elkaar worden gecombineerd. Wanneer u gebruik wilt maken van een korting, dan dient u dit zelf aan te vinken bij uw aanmelding (online & offline). Met terugwerkende kracht worden er geen kortingen verwerkt.

Annuleringsregeling

Voor annulering gelden de volgende termijnen:

1. Bij annulering vóór 4 september 2019 bent u 25% van de deelnamekosten verschuldigd
  2. Bij annulering tussen 3 september 2019 en 10 september 2019 bent u 50% van de deelnamekosten verschuldigd
  3. Bij annulering na 10 september 2019 bent u de volledige deelnamekosten verschuldigd
- Bij verhindering heeft een deelnemer het recht zich zonder kosten te laten vervangen, mits dit van tevoren schriftelijk aan de organisatie is gemeld.

Programmaontwikkeling

Kirsten Knobbe-Posthuma, Logacom BV
k.knobbe@logacom.nl

Congresorganisatie

Charlotte Koelmans, Logacom BV
c.koelmans@logacom.nl

Congressecretariaat

office@logacom.nl

Nadere informatie

Logacom BV
Postbus 12010
1100 AA Amsterdam
T 020-3203364
F 020-3308040

Websites: www.lvbcongres.nl & www.Logacom.nl

Facebook: www.facebook.com/Logacomby

Twitter: [@Logacom](https://twitter.com/Logacom)